

На стыку эканомікі і права

Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт — вядучая ўстанова вышэйшай эканамічнай адукацыі Беларусі і буйны навукова-інавацыйны цэнтр з багатымі традыцыямі ў галіне падрыхтоўкі эканамічных кадраў. Як развіваецца ўніверсітэт у сучасных рэаліях, у чым адметнасці абноўленага Кодэкса аб адукацыі і якія артыкулы айчыннай Канстытуцыі найбольш цікавяць студэнтаў — раскажа рэктар установы Аляксей ЯГОРАЎ.

Адаптавацца да сучасных рэалій

БДЭУ знаходзіцца ў пастаянным развіцці і пошуку эфектыўных форм і метадаў навучання. Ва ўстанове прымяняюцца найноўшыя тэхналогіі адукацыі, у тым ліку дыстанцыйныя праграмы, праектныя метады, лічбавыя тэхналогіі. Ініцыраваны цікавыя адукацыйныя праекты "Універсітэт 3.0" і "Лічбавы ўніверсітэт", накіраваны на раскрыццё індывідуальных і творчых здольнасцей студэнта і яго асобы, развіццё крытычнага мыслення і крэатыўных здольнасцей.

"Мы атрымалі дазвол на адкрыццё падрыхтоўкі па спецыялізацыі "Эканоміка-матэматычнае мадэляванне, аналіз і прагназаванне" спецыяльнасці "Эканамічная кібернетыка". А ў 2021/2022 навучальным годзе адкрыта 5 новых прафілізацый па спецыяльнасцях магістратуры, у тым ліку 3 на англійскай мове, — паведаміў А.У.Ягораў. — Наш універсітэт уключаны ў лік устаноў адукацыі, на базе якіх ажыццяўляецца эксперыментальная і інавацыйная дзейнасць з арганізацыяй падрыхтоўкі на англійскай мове па спецыяльнасцях вышэйшай адукацыі I ступені "Сусветная эканоміка" і "Бухгалтарскі ўлік, аналіз і аўдыт".

Акрамя таго, з 2020 года ў БДЭУ паспяхова рэалізуецца сумесная магістарская праграма па спецыяльнасці "Бізнес-адміністраванне" і "Юрыспрудэнцыя" з Іркуцкім нацыянальным даследчым тэхнічным універсітэтам. Пасля праходжання навучання па гэтай праграме на працягу 1,8—2 гадоў выдаюцца два дыпломны абодвух універсітэтаў аб атрыманні вышэйшай адукацыі II ступені. У хуткім часе плануецца адкрыццё на факультэце права спецыяльнасці "Міжнароднае права" са спецыялізацыяй "Міжнароднае прыватнае права", каб рыхтаваць спецыялістаў для знешнеэканамічных фірм і ведамстваў.

"Увогуле, наш універсітэт у будучыні мне бачыцца ні многа ні мала Нацыянальным эканамічным універсітэтам краіны — вышэйшай навучальнай устаноў на стыку эканомікі і права. Такі ўніверсітэт са сваімі патэнцыялам, багатым вопытам і навуковымі школамі стаў бы вядучым у падрыхтоўцы спецыялістаў для нацыянальнай і сусветнай эканомікі, — падзяліўся сваімі спадзяваннямі рэктар універсітэта. — Нашы рэаліі такія, што ўжо большасць УВА адкрылі эканамічныя факультэты або спецы-

яльнасці ў залежнасці ад той галіны, якую яны прадстаўляюць. Але паўстае пытанне, наколькі якасную адукацыю там атрымае будучы спецыяліст?.. Сёння ў БДЭУ прадстаўлены самы шырокі дыяпазон эканамічных спецыяльнасцей у краіне, што дазваляе маладым людзям атрымліваць якасную адукацыю, якая заўсёды мела і будзе мець попыт на рынку працы. Мы выпускаем эрудзіраваных спецыялістаў з фундаментальнымі ведамі і прафесійнымі кампетэнцыямі ў галіне эканомікі, фінансаў, менеджменту, маркетынгу, права, якія да таго ж валодаюць сучаснымі інфармацыйнымі тэхналогіямі і замежнымі мовамі".

Даступнасць, якасць і сацыяльныя гарантыі адукацыі

"3 дня прыняцця Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адукацыі прайшло 11 гадоў. Жыццё не стаіць на месцы, сістэма адукацыі ў нашай краіне пастаянна ўдасканальваецца, што патрабуе прыкладзення ў адпаведнасць з рэаліямі часу і заканадаўства краіны, — лічыць А.У.Ягораў. — Абноўлены кодэкс адметны тым, што яго нормы зменены з улікам практыкі прымянення ў сучасных умовах. Пры гэтым засталіся непахіснымі такія прынцыпы адукацыі, як даступнасць, якасць і сацыяльныя гарантыі".

Нагадаем, у новай рэдакцыі кодэкса са структуры вышэйшай адукацыі выключаны такія паняцці, як "класічны ўніверсітэт", "профільны ўніверсітэт" і

БДЭУ — гэта 11 факультэтаў, Інстытут сацыяльна-гуманітарнай адукацыі, Інстытут магістарскай падрыхтоўкі, Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі эканамічных кадраў, Вышэйшая школа кіравання і бізнесу, 3 каледжы, вучэбныя і навуковыя лабараторыі, студэнцкі гарадок. Ва ўніверсітэце працуюць каля 70 дактароў, прафесараў і звыш 400 кандыдатаў навук і дацэнтаў, а таксама 3 доктарскія саветы па абароне дысертацый і 10 навуковых школ.

"вышэйшы каледж". Застаюцца тры віды устаноў вышэйшай адукацыі: універсітэт, акадэмія (кансерваторыя) і інстытут. "У новым кодэксе прапісана, што ўніверсітэт рэалізуе адукацыйныя праграмы вышэйшай адукацыі, як правіла, па некалькіх профілях і напрамках адукацыі, групам спецыяльнасцей, — патлумачыў Аляксей Уладзіміравіч. — Сёння ў нашым універсітэце ажыццяўляецца падрыхтоўка прафесіяналаў шырокага спектра спецыяльнасцей у галіне эканомікі, кіравання, права, міжнародных бізнес-камунікацый. Па-ранейшаму для нас застаецца актуальнай агульнай вышэйшай адукацыя — бакалаўрыят працягласцю 4—4,5 года і палічбленая вышэйшая адукацыя — магістратура, навучанне ў якой доўжыцца 1—2 гады".

Паводле абноўленага кодэкса ўводзяцца нормы, накіраваныя на ўкараненне інклюзіўных падыходаў у адукацыі. "Гэта зроблена для таго, каб забяспечыць роўны доступ да атрымання адукацыі для ўсіх навучэнцаў з улікам іх індывідуальных магчымасцей, — лічыць рэктар БДЭУ. — А яшчэ, працуючы апошнія два гады ва ўмовах пандэміі, усе УВА вымушана атрымалі вопыт дыстанцыйнай адукацыі. Думаю, у будучыні такая форма будзе толькі развівацца і ўдасканальвацца. Яна прадугледжвае пераважна самастойнае асваенне навучэнцамі зместу адукацыйнай праграмы ва ўзаемадзеянні са сваімі

педагогамі з дапамогай інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій".

Сёння ў БДЭУ прадстаўлены самы шырокі дыяпазон эканамічных спецыяльнасцей у краіне, што дазваляе маладым людзям атрымліваць якасную адукацыю, якая заўсёды мела і будзе мець попыт на рынку працы.

Аляксей Уладзіміравіч звярнуў увагу і на новае паняцце, што з'явілася ў кодэксе. — "сеткавая форма ўзаемадзеяння": "Яна дае права ўстановам адукацыі выкарыстоўваць матэрыяльную базу і рэсурсныя магчымасці іншых устаноў. Таксама зусім новым для нас стане правядзенне выніковай атэстацыі выпускнікоў школ у выглядзе цэнтралізаванага экзамену. Лічу, што абітурыентам стане прасцей паступаць, таму што знізіцца фізічная і эмацыянальная

нагрузка на іх. Бо калі для паступлення патрабуецца тры сертыфікаты і два з іх па матэматыцы і рускай або беларускай мове, то абітурыенту застаецца толькі даздаць трыці, уступны, экзамен і падаць гатовы пакет дакументаў у прыёмную камісію. Канечне, добрыя веды патрэбны ў любым выпадку, і адзінаццацікласніку неабходна будзе прыкласці дадатковыя намаганні, каб здаць выпускныя экзамены ў школе як мага лепш", — адзначыў А.У.Ягораў.

Па яго словах, сёлета прыём у БДЭУ будзе ажыццяўляцца па ранейшых правілах, з якімі можна азнаёміцца на сайце ўніверсітэта. З новага — пачнуць дзейнічаць ільготы пры паступленні для дзяцей ваеннаслужачых, супрацоўнікаў органаў унутраных спраў, якія загінулі або сталі інвалідамі пры выкананні службовых абавязкаў. Астатнія змяненні стануць актуальнымі пры правядзенні ўступнай кампаніі 2023 года. У прыватнасці, з'явіцца льготы для пераможцаў універсітэцкіх алімпіяд пры паступленні ва УВА, якія іх праводзілі.

Яшчэ адно новаўвядзенне абноўленага кодэкса тычыцца мэтавага накіравання. З 2023 года УВА змогуць заключаць дагаворы з арганізацыямі-заказчыкамі не толькі малых гарадоў і сельскіх рэгіёнаў, як гэта было раней, але і любых іншых населеных пунктаў. Відавочна, гэта зніме напружанасць з забяспечанасцю кадрамі ў розных кутках нашай краіны.

"Я сказаў бы, што ўзмацненне ролі мэтавага накіравання — гэта добра забытая справа. У гэтым выпадку паўстае пытанне аб якасці накіраваных спецыялістаў, таму мы павінны рыхтаваць для рэгіёнаў адукаваных кадраў. Добрым раішнем стала б арганізацыя прыёму мэтавікаў на конкурснай аснове. Калі б універсітэты на адно месца атрымлівалі, напрыклад, тры мэтавікі, то яны б пачалі змагацца за гэтае месца. Пры гэтым універсітэты таксама павінны змагацца за бюджэтныя месцы, з якімі з'явіцца істотныя прэферэнцыі, — выказаў меркаванне рэктар. — Асобна трэба адзначыць, што ў новай рэдакцыі кодэкса дапоўнены нормы па сацыяльнай абароне навучэнцаў і выпускнікоў. Напрыклад, выпускнікам, якія вучыліся на платнай аснове, можна будзе звярнуцца па накіраванне на работу. У такім выпадку ім будзе нададзены статус маладога спецыяліста з усімі яго гарантыямі".

Адзін з паказчыкаў паспяхоўнасці УВА на адукацыйным рынку — прыцягненне замежных студэнтаў. У абноўленым Кодэксе аб адукацыі ў ліку прынцыпаў дзяржаўнай палітыкі ў сферы адукацыі названы прынцып інтэграцыі ў сусветную адукацыйную прастору пры захаванні і развіцці

традыцый нацыянальнай сістэмы адукацыі. Яго рэалізацыя непасрэдна звязана з неабходнасцю палепшэння міжнароднага іміджу адукацыйных устаноў Беларусі.

"У сувязі з гэтым пашырэнне магчымасцей і пошук інструментаў па прыцягненні ў нашы ўстановы таленавітай моладзі з розных краін можна толькі вітаць, — пракаменціраваў А.У.Ягораў. — У новай рэдакцыі кодэкса з'явілася льгота для асоб, якія здалі Адзіны дзяржаўны экзамен у Расіі. Такія абітурыенты змо-

У БДЭУ атрымалі адукацыю больш за 30 міністраў.

гуць паступіць у беларускія УВА на платнай аснове і толькі на спецыяльнасці, якія найбольш запатрабаваны эканомікай. На мой погляд, гэта ўзмацніць матывацыю і сфарміруе здаровую канкурэнцыю сярод абітурыентаў, вынікам чаго стане павышэнне эфектыўнасці і якасці адукацыі ў сённяшніх умовах развіцця сучаснай адукацыйнай прасторы".

Голас кожнага важны

"Я як дэпутат Палаты прадстаўнікоў удзельнічаў у дыялогавых пляцоўках, дзе абмяркоўваліся розныя пытанні. Адно з самых распаўсюджаных — статус Усебеларускага народнага сходу. Прадугледжваецца, што гэта будзе орган, які працуе на непрафесійнай аснове. Дэлегаты працягнуць працаваць на месцах і раз на год будуць збірацца на з'ездах. Таксама моладзь вельмі цікавіць азначэнне шлюбу і сямейнай медыцыны — найбольш эфектыўнага спосабу ўрэгулявання ўсіх відаў сямейных канфліктаў і рознагалоссяў, а таксама грамадзянскага шлюбу. Увогуле, змяненні, унесеныя ў Канстытуцыю, закліканы ўпарадкаваць сістэму заканадаўства. Так, напрыклад, асноўная рэгуляцыйная нагрузка ўскладваецца на парламент, заканадаўчы статус якога цяпер замацаваны. Лічу, абавязак кожнага грамадзяніна — пайдзельнічаць у рэспубліканскім рэфэрэндуме 27 лютага", — рэзюмаваў А.У.Ягораў.

Вольга АНТОНЕНКАВА.
antonenkava@nastgaz.by